

Κληρικοί, πανηγύρεις και χορός: τι λένε πραγματικά οι ιεροί Κανόνες

/ [Γνώμες](#)

• **Γράφει ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χονγκ Κονγκ κ. Νεκτάριος**

Η συζήτηση για τη συμμετοχή κληρικών σε πανηγύρεις, ιδίως κατά τους θερινούς μήνες, όταν τιμώνται άγιοι ή η Υπεραγία Θεοτόκος, χρειάζεται σοβαρότητα, ορθή ερμηνεία των ιερών Κανόνων και ποιμαντική διάκριση. Συχνά προβάλλεται η άποψη ότι «οι ιεροί Κανόνες απαγορεύουν γενικώς στους κληρικούς να χορεύουν σε κάθε πανηγύρι». Άλλοτε μάλιστα γίνεται επίκληση Αποστολικών Κανόνων, Κανόνων της Συνόδου της Λαοδικείας και Κανόνων της Καρθαγένης με τρόπο γενικό, χωρίς να εξετάζεται το ακριβές περιεχόμενό τους.

Το θέμα, όμως, δεν λύνεται με αφοριστικά συνθήματα. Οι Κανόνες της Εκκλησίας δεν είναι απλές απαγορευτικές διατάξεις αποκομμένες από το εκκλησιαστικό ήθος. Είναι ποιμαντικοί κανόνες θεραπείας, ευταξίας και προστασίας του εκκλησιαστικού σώματος. Γι' αυτό πρέπει να διαβάζονται κυρίως σύμφωνα με το πνεύμα των Πατέρων που τους θέσπισαν.

Το Κανονικό πλαίσιο

Οι βασικοί Κανόνες που σχετίζονται με το θέμα είναι κυρίως οι 53ος, 54ος και 55ος της Συνόδου της Λαοδικείας, καθώς και οι συγγενείς διατάξεις της Πενθέκτης Οικουμενικής Συνόδου.

Ο 53ος Κανών της Λαοδικείας λέγει:

«Οὐ δεῖ Χριστιανοὺς εἰς γάμους ἀπερχομένους βαλλίζειν ἢ ὀρχεῖσθαι, ἀλλὰ σεμνῶς δειπνεῖν ἢ ἀριστᾶν, ὡς πρέπει Χριστιανοῖς».

Δηλαδή: οι Χριστιανοί, όταν πηγαίνουν σε γάμους, δεν πρέπει να θορυβούν ή να χορεύουν με τρόπο ανάρμοστο, αλλά να δειπνούν ή να γευματίζουν με σεμνότητα, όπως αρμόζει σε Χριστιανούς.

Ο 54ος Κανών της Λαοδικείας ορίζει ότι οι κληρικοί δεν πρέπει να παρακολουθούν άσεμνα θεάματα σε γάμους ή δείπνα, αλλά πριν εισέλθουν οι ηθοποιοί, να σηκώνονται και να αποχωρούν.

Ο 55ος Κανών της Λαοδικείας απαγορεύει σε κληρικούς και λαϊκούς να οργανώνουν συμπόσια «ἐκ συμβολῆς», δηλαδή συνεστιάσεις που είχαν χαρακτήρα ασύδοτης ευωχίας ή πόσεως.

Η Πενθέκτη Οικουμενική Σύνοδος, ιδίως με τους Κανόνες 24, 51 και 62, επανέρχεται αυστηρότερα σε παρόμοια φαινόμενα: απαγορεύει στους κληρικούς και μοναχούς να συμμετέχουν σε ιπποδρομίες, θεάματα, σκηνικούς χορούς, μίμους, ειδωλολατρικά έθιμα, μεταμφιέσεις και διονυσιακές εκδηλώσεις. Εδώ πλέον προβλέπονται και αυστηρές ποινές, όπως καθαίρεση για κληρικούς και αφορισμός για λαϊκούς.

Άρα, οι Κανόνες πράγματι απαγορεύουν συγκεκριμένες μορφές διασκέδασης. Όμως δεν πρέπει να παραβλέπουμε τι ακριβώς απαγορεύουν: την αταξία, την ανάρμοστη συμπεριφορά, τη μέθη, το ειδωλολατρικό ήθος, τα θεατρικά και διονυσιακά δρώμενα (με το χυδαίο περιεχόμενο της εποχής εκείνης), και γενικώς ό,τι δεν συμβιβάζεται με τη σεμνότητα της χριστιανικής ζωής.

Η ερμηνεία των Κανονολόγων

Οι μεγάλοι βυζαντινοί Κανονολόγοι βοηθούν να κατανοήσουμε το πνεύμα των Κανόνων.

Ο Ζωναράς, ερμηνεύοντας τον 53ο Κανόνα της Λαοδικείας, επικαλείται τον Απόστολο Παύλο: «Εἴτε ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε» (Α΄ Κορ. 10,31). Δηλαδή, ακόμη και η τροφή, το ποτό και η κοινωνική παρουσία του Χριστιανού πρέπει να έχουν μέτρο και να μη γίνονται αφορμή αταξίας.

Ο Αριστηνός συνοψίζει το νόημα του Κανόνα λέγοντας ότι το να παίζει κανείς ή να χορεύει σε γάμους με τρόπο απρεπή είναι ανάξιο του χριστιανικού ήθους.

Ο Βαλσαμών εξηγεί ότι το «βαλλίζειν» σημαίνει χορό ή κίνηση με κρότο, συχνά με κύμβαλα ή παρόμοια όργανα. Δεν περιγράφει απλώς μια ήρεμη κοινωνική παρουσία, αλλά ένα είδος θορυβώδους, και άτακτης διασκέδασης.

Ο Νικόδημος Μίλας, ερμηνεύοντας τη σχετική κανονική παράδοση, επισημαίνει ότι οι Κανόνες δεν καταδικάζουν το σεμνό γεύμα ή την ευπρεπή κοινωνική συναναστροφή, αλλά τις ακραίες διασκέδασεις, τις οίνοποσίες και τα γλέντια που οδηγούν σε σκανδαλισμό.

Σημαντική είναι και η γενικότερη αρχή που τονίζουν σύγχρονοι Ορθόδοξοι Κανονολόγοι: οι Κανόνες έχουν αιώνιο εκκλησιολογικό και ηθικό πυρήνα, αλλά η εφαρμογή τους απαιτεί διάκριση. Δεν διαβάζονται ούτε με ξηρό νομικισμό ούτε με αυθαίρετη χαλάρωση.

Διαβάζονται μέσα στην παράδοση της Εκκλησίας.

Τι ακριβώς απαγορεύεται

Με βάση τους Κανόνες και την ερμηνεία τους, απαγορεύονται σαφώς τα εξής:

1. Οι άσεμνοι, προκλητικοί χοροί, ιδίως όταν παραπέμπουν σε κοσμικότητα, αισθησιασμό ή ειδωλολατρικά έθιμα.
2. Η συμμετοχή κληρικών σε χυδαία θεάματα και ασεβείς διασκεδάσεις.
3. Η μέθη, η κραυγαλέα διασκέδαση και οι ηθικές αταξίες, ιδίως όταν συνδέονται με εκκλησιαστική εορτή.
4. Η μετατροπή της μνήμης αγίων σε κοσμικό πανηγύρι, όπου ο άγιος γίνεται απλή αφορμή για γλέντι, εμπορικότητα, ασωτία ή λαϊκό θέαμα χωρίς πνευματικό περιεχόμενο.
5. Η χρήση ιερών χώρων για γλέντια ή κοσμικές διασκεδάσεις. Η Λαοδικεία απαγορεύει τις «άγάπες» μέσα στους ναούς όταν αυτές χάνουν τον πνευματικό και φιλανθρωπικό τους χαρακτήρα.
6. Κάθε πράξη κληρικού που σκανδαλίζει πραγματικά τους πιστούς, διότι ο κληρικός δεν είναι απλώς ιδιώτης. Εκείνο που για έναν λαϊκό μπορεί να είναι απλώς απρεπές, για έναν κληρικό μπορεί να γίνει βαρύ σκάνδαλο, επειδή ο κληρικός εικονίζει ενώπιον του λαού το ιερατικό ήθος της Εκκλησίας.

Τα αυθαίρετα συμπεράσματα

Από την άλλη πλευρά, δεν πρέπει να αποδίδουμε στους Κανόνες όσα δεν λένε.

Οι Κανόνες δεν λένε ότι κάθε παρουσία κληρικού σε πανηγύρι είναι αντικανονική. Δεν απαγορεύουν στον κληρικό να παραστεί σε μια ενοριακή ή κοινοτική εκδήλωση, να ευλογήσει το τραπέζι, να χαιρετήσει τους πιστούς, να συμμετάσχει σε ένα γεύμα, να σύρει το χορό σύμφωνα με το έθιμο.

Δεν απαγορεύουν επίσης τη χαρά της εορτής. Η Εκκλησία δεν είναι εχθρός της χαράς. Η πανήγυρη ενός αγίου είναι πρώτα απ' όλα θεία Λειτουργία, προσευχή, μνήμη αγιότητας, ευχαριστία και κοινωνία του λαού. Γύρω από αυτό το κέντρο μπορεί να υπάρξει και ανθρώπινη συνάντηση, τραπέζι, φιλοξενία και διασκέδαση.

Το πρόβλημα αρχίζει όταν η εορτή παύει να είναι εκκλησιαστική και γίνεται καθαρά κοσμική. Όταν η μνήμη του αγίου γίνεται πρόσχημα για μέθη, επίδειξη, ασελή χορό, άτακτα γλέντια ή δημόσια προβολή που μειώνει το ιερατικό ήθος.

Διόρθωση μιας συνηθισμένης υπερβολής

Τα κείμενα που συχνά κυκλοφορούν στα social media και υποστηρίζουν ότι «ο Αποστολικός κανών, ο 55ος της Λαοδικείας και ο 69ος της Καρθαγένης

απαγορεύουν στους κληρικούς και λαϊκούς να κάνουν συμπόσια, χορούς και παιχνίδια στις εορτές των αγίων» περιέχει έναν αληθινό πυρήνα, αλλά και Κανονική ασάφεια.

Ο αληθινός πυρήνας είναι ότι η Εκκλησία απαγορεύει την ειδωλολατρική, άσεμνη και άτακτη διασκέδαση, ιδίως όταν συνδέεται με ιερές μνήμες. Αυτό είναι σαφές.

Η ασάφεια βρίσκεται στο ότι συγχέονται διαφορετικοί Κανόνες. Ο 53ος της Λαοδικείας αφορά κυρίως τη συμπεριφορά των Χριστιανών σε γάμους. Ο 54ος αφορά τους κληρικούς και τα άσεμνα θεάματα σε γάμους ή δείπνα. Ο 55ος αφορά τα συμπόσια όπου συμβαίνουν άτοπα πράγματα. Οι Αποστολικοί Κανόνες μιλούν για μέθη, κυβεία, και άλλες εκτροπές, όχι όμως με την απλουστευμένη διατύπωση που συχνά τους αποδίδεται.

Επομένως, είναι εσφαλμένο να λέγεται γενικά και αδιακρίτως ότι «κάθε χορός κληρικού σε κάθε πανηγύρι συνεπάγεται καθαίρεση». Οι Κανόνες δεν λειτουργούν έτσι. Άλλο η κανονική απαγόρευση της άσεμνης και χυδαίας διασκεδάσεως, και άλλο η αυτόματη επιβολή ποινής χωρίς εκκλησιαστική κρίση και απόφαση.

Η ορθή Κανονική στάση είναι αυτή:

ούτε κοσμική χαλάρωση, ούτε άκριτος ζηλωτισμός· αλλά σεμνότητα, εκκλησιαστικό φρόνημα, υπακοή στον Επίσκοπο και διάκριση.